

॥ ॐ तत्सत् श्री हरिः ॥

श्रीकृष्ण परमात्माना भवान साधुलक्ष्म.

શેઠ શાગાળશાહ- નાટકનાં ગાયનો.

— ❦ —

શ્રી સુંદરવિલાસ નાટક કંપની માટે.

૨મી પ્રસિદ્ધ કન્નાડ

સુરત નિવાસી

પા. રણુછોડલાલ ભાઈચંદ આમલીવાળા.

આવૃત્તિ પહેલી પ્રત ૨૦૦૦

[સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ ના આકટ મુજબ ૨૭૪૨ કરાવી
અંચ સ્વામિત્વના સર્વ હક કર્તાએ પોતાને સ્વાધિન
રાખ્યા છે માટે કર્તાની રજ સિવાય કોઈએ આ
પુસ્તકમાંનો કોઈ પણ ભાગ છાપવો છપાવવો
અથવા બજવવો નહિ. તેમજ રજ સિવાય
કોઈએ આપડીએ વેચવી નહિ.]

અમદાવાદમાં.

અમદાવાદ મુનાઈટેડ પ્રિન્ટર્સ અને જનરલ
એજન્સી કંપની “લિમિટેડ” ના પ્રેસમાં
રણુછોડલાલ ગંગારામે છાપ્યાં

સંવત ૧૯૬૨

ઈ. સ. ૧૯૦૬

કિંમત બે આના.

સાંચી પાઠ
અંકસાર.
૧૪૨૭

અંક. પહેલો.

પ્રથમ સુત્રધાર ગંગાચરણ કરી. નદી સહીત પાત્ર યોજના કરના જાય છે. બાદ શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માની સમાગાં જતા નીકળેલ નારદજીનો દેખાવ. બાદ કૃષ્ણ સમાગાં કૃષ્ણ તથા નારદ વચ્ચે વાતચીત થતી. જેથી સત્યવાદી શેઠ સગાળશાહની સત્યમક્ષિની પરિક્ષા લેવા શ્રીકૃષ્ણ જગવાને મૃત્યુવૈક્રમાં જતા નીકળવું. ત્યાર પછી શેઠ સગાળશાહનો નિમકડલાલ મુલિંગ તાપીદાસ પોતાના શેઠની સત્યમક્ષિ વિષે વિચાર કરે છે. દરમ્યાન સગાળશાહનો ખીન્ને લાત્રદારા નામનો નિમકડરામ નોકર ત્યાં આવે છે, તે તાપીદાસના મ્હોઠા આગળ પોતાના શેઠની તથા સાધુઓની નિંદા કરે છે. તાપીદાસને શીખાગણ આપે છે. બાદ સગાળશાહ શેઠના ન્યાતીલા, ઘાતીલાલ ને કાતીલાલ નામના સખસો તાપીદાસને મળે છે, તે યુક્તિથી તાપીદાસ મારદને સગાળશાહ શેઠ પાસે બદ દાનતથી પૈસા કઢાવવાની યોજના કરે છે. તાપીદાસ તે આગતમાં ઠનકાર કરે છે, જેથી તે બંને લુચ્ચાઓ સાધુને બ્રાહ્મણનો વેશ લઈ સગાળશાહને દૂરે જ દર્શન દેવાનો વિચાર કરે છે. ત્યાર બાદ શેઠ સગાળશાહની સતી સ્ત્રી અંગાવતી પોતાના ઘરમાં શ્રીકૃષ્ણનું પૂજન કરતી જણાય છે, દરમ્યાન તેનો સદ્ગુણી પુત્ર ચેલૈયો નિશાળેથી આવે છે તે પોતાની માતા સાથે વાતચિત કરે છે, એટલામાં સગાળશાહ શેઠ કેટલાક સંતોને તેડીને આવે છે. તે તેમને ભોજન કરાવે છે. દરમ્યાન તાપીદાસ પણ કેટલાક સંતોને તેડીને આવે છે. તેમને પણ શેઠ ભોજન કરાવે છે. તે સરવેને જમાણા બાદ સંજીને મનમ્થથીત દક્ષિણા આપે છે. જગવા આવેલા સંતોમાં કાતીલાલને કાતીલાલ પણ સાધુ બ્રાહ્મણનો વેશ લઈ ભિક્ષાને બદલે સગાળશાહને દુતવાને આવેલા છે. તે બંનેને પણ સગાળશાહ શેઠ જસો, બસોરખીયા ને એક એક

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાયિટ વિભાગ]

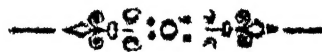
અનુવ્રત્તાંક ૧૪૨૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ શ્રી ૬ સ ગાળ શ્રી ૧૦૨૬ નં

વિષય દેવ : ૨૨૩
ગાયત્રી

મુગમે આપે છે આ અંકુ જોઈ લાલદાસ ગળે છે. સતેનના જન્મ
ગયા બાદ સગાળશાહ, ચંભાવતી, ને તેના પુત્ર એલેયો બોજન કરે
છે. સાર બાદ પોતાના શેઠની ફરમાસથી સાધુઓની સેવા કરવામાં
ને ઉચ્ચરંબી કરવામાં કટાળેલો લુચ્ચો લાલદાસ પરગામથી પોતાના
બીલખા નગર આવે છે તેને રસ્તામાં જોડીયોને ખપરો બે ચોર
ગળે છે, લાલદાસ તેને ગળી જઈ પોતાના શેઠને ઘેર ચોરી કરા-
વવા તેડી જાય છે. ને ત્રણે પાપીઓ મધરાત્રીએ સગાળશાહના ઘરમાં
ખાતર મુકી ચોરી કરવા પેસે છે. ને કેટલાક દરદાગીના વિગેરે
ચોરી જાય છે. બાદ તાપીદાસ રાજા બુખતસિંહની ઠચેરીમાં ફરી-
યાદ કરવા જાય છે. દરમ્યાન કેટલાક પુરજનો ચોરીયોની ખુમ મા-
રતા આવે છે. રાજા તેમને શાન્તીમય જવાબ આપી વીદાય કરે
છે. ને પુરમાં ચોરીયો ચવાથી પોતાના પ્રધાન વીશાળમતીને ઠપકા
આપે છે. જેથી વીશાળમતી સગાળશાહને ચોરાઈ ગયેલો માલ આઠ
દીવસમાં પકડી આપવા કબુલ કરે છે, બાદ સર્વે સભા હથ્થર પ્રા-
ચીના કરે છે ?

અંક ૧, લો. સમાપ્ત.

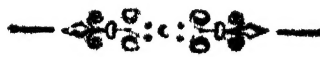

અંક. બીજો.

બીલખા નગરના ચોડીયાતોનો લુચ્ચો સરદાર ચારમહમદ
પોતાની બેઠમાનીથી પૈસા મેળવવામાં ફાવ્યો છે. જેથી પોતાનો
આદે વખાણી ખુશ થાય છે ? દરમ્યાન તેની બદમાસીના કાવ-
ત્રાઓનો દેખાવ. સાર બાદ પહાડી જંગલમાં ધાતીલાલને કાલી-
લાલ ફરેમથી સગાળશાહ પાસેથી ધુતી લાવેલા પૈસાનો ભાગ વહેંચવા
એક ધર્મેશ્વરનાં બેસે છે. લાં વીશાળમતી પ્રધાન ગામડીયા તે-
શમાં આવી મળે છે. દરમ્યાન લુચ્ચો લાલદાસ તથા જોડીયો ખા-
પરો સગાળશાહને લાંથી ચોરી કરી લાવ્ય છે. તે પણ લાં આવે છે.
બાદ ચોડીયાતોનો સરદાર લાં આવી પહોંચે છે. એટલે લાલદાસ
તથા જોડીયો ખાપરો ચોરીનો માલ મુકી નાશી જાય છે. તે ચાર-

મહમદ હજમ કરી જાય છે, ને ખોટું તોહોમન મુઠી વીશળમતી તથા ધાતીલાલ ઠાતીલાલને ચોર ઠરાવી પકડી જાય છે ત્યાર બાદ સદ્ગુણી ચેલૈયાનું નિશ્ચયથી ઘેર જવું. માર્ગમાં એક ખુટ્ટા બ્રાહ્મણનું મળવું. ચેલૈયાએ પોતાની ઉદારતા બતાવી. તે ડોસાને પોતાને ઘેર તેડી જવું. બાદ નીમકહલાલ મુનીમ તાપીદાસના ઘરમાં ખોડી. ચો ખાપરો તથા લાલદાસે ચોરી કરવા આવવું. તેમાં ખોડીયા ખાપરાનું કુસાર્થ જવું. ને લાલદાસનું નાશી જવું. બાદ ભુપત'સંહતી કચેરીમાં સરવેનો ઇનસાફ થાય છે, સગાળશાહનું ચોરાયેલું ધન પાછું મળે છે. ખોડીયા ખાપરા ધાતીલાલ ઠાતીલાલ તથા લાલદાસને શુભ સંભ કરે છે, ને બદમાસ ચારમહમદને બંધીખાને નાંખે છે.

અંક, ૨. જો, સમાપ્ત.

અંક ત્રીજો,

આઠ દીવસ સુધી મુશળ ધાર વરસાદની હેલી થતીથી. સગાળશાહ શેઠને એક પણ સંત અબ્યાગત મળી આવ્યો નહિ, જેથી શેઠ તથા તેમની સ્ત્રી અને પુત્ર અપવાસી રહ્યાં છે, માટે તેમનો મુનીમ તાપી દાસને કસ્તુરીયો અબ્યાગતને સોધવા માટે જંગલમાં એક સ. શેવર પર આવે છે, ત્યાં પતિયા સાધુના વેસમાં આવેલા શ્રી કૃષ્ણ જંગલમાં નો મેળાપ થાય તે, તાપીદાસ તે પતીયા સાધુને પોતાના શેઠને ઘેર તેડી જવા વીનંતી કરે છે, કૃષ્ણ (પતિયો) તેનો ઇન્કાર કરે છે. જેથી તાપીદાસ સગાળશાહ શેઠને તેડી લાવે છે. સગાળશાહ પતિયા સાધુને પોતાને ઘેર તેડી જવાને વિચારીત કરે છે. કૃષ્ણ તે વાતનો ઇન્કાર કરે છે. પછી સગાળશાહ પોતાના સ્ત્રી પુત્ર સહીત બહીજ આજીજ કરે છે, જેથી કૃષ્ણ (પતિયો) તેને ઘેર જવા દા પાડે છે, અને સગાળશાહ સામૈયું કરી વાજતે ગાજતે પતિયા સાધુને પોતાને ઘેર તેડી લાવે છે, બાદ સગાળશાહ અનેક તરેહની સામગ્રી

સહીત મીષ્ટ પકવાન માળમાં પીરસી પતિયાને જમાડવા લાવી હા-
 નર કરે છે. (કૃષ્ણ. (પતિયો) તે ભોજન જમવાને ઇન્કાર કરે છે.
 ને પોતે માંસાહારી છે. એમ જણાવે છે, જેથી સમાજશાહ શેઠ ન્યાત
 જાતની દરકાર નહીં રાખતાં લોક લજ્યા મુકી તુરતજ કસાઈ વાડેથી
 માંસ મગાવી. તેનું ભોજન તૈયાર કરી પતિયા સાધુને જમવા આપે છે,
 તે પણ પતિયાજી ખાતાનથી. ને પોતે અધોર પંથી છે. એમ જણા-
 વી મનુષ્યનું માંસ ખાવા માગે છે. જેથી શેઠ શેઠાણી ઉડા વિચારમાં
 પડી જાય છે. ને મનુષ્યનું માંસ ક્યાંથી મેળવવું તેની મોટી શીકરમાં
 પડે છે. છેવટે પોતાના સદ્ ગુણી પુત્ર એલૈયાને કાપવાનો નિશ્ચય
 કરે છે, આ વખતે એલૈયો નિશાળે ગયેલો છે, તેને તેડવાને સમાજ-
 શાહ નિશાળ તરફ જાય છે, બાદ નિશાળમાં એલૈયો પોતાના સોળતી
 વિદ્યાર્થીઓને સદ્બોધ આપે છે. દરમ્યાન. કૃષ્ણ વૃદ્ધ બ્રાહ્મણને
 વેશે નિશાળમાં આવી એલૈયાને એવું સમજાવે છે કે તારો બાપ
 તને મારી નાંખવાને તેડવા આવે છે. માટે તું અહીંથી બાગી જ
 એલૈયો તેના સવાલનો ધટનો જવાબ આપી તે પ્રધ બ્રાહ્મણની
 શિખામણ અયોગ્ય ગણી સાંધી ભાગતો નથી. જેથી પ્રધ બ્રાહ્મણ
 (કૃષ્ણ) થાકી પોતાને માર્ગે જાય છે. બાદ સમાજશાહ એલૈયાને તેડવા
 આવે છે. મહેતાજી તથા સર્વે વિદ્યાર્થીઓ ધણીજ દીલગીરીથી એ-
 લૈયાને શેઠની સાથે જવા દે છે. બાદ માર્ગમાં ચાલતાં એલૈયાને માર-
 રવો પડશે એ વીચારથી સમાજશાહ ગદગદીત થઈ જાય છે એલૈયો
 તેમને સવળો બોધ આપી એ વિચારમાં દ્રઢ કરે છે. બાદ પોતાને
 શેર આવે છે. સાં પણ પોતાના માખાપતી હિંમત કાચી થવાથી
 તેમને ધણીજ જ્ઞાન યુક્ત બોધ વચનથી પોતાના કંઠપર છરી ફેર-
 વવા મન્યુત દીગતવાન કરે છે. તે સદ્ગુણી એલૈયાને કાપી નાંખીને
 લેતું મસ્તક શીકાપર મુકી તે બાળકના ધડને સંધીને પતિયાજી ને
 જમવા આપે છે. તે વખતે પણ તે ભોજનનો ઇન્કાર કરી શીકા
 ઉપર મુકેલા મસ્તકને આનંદથી ખંડાવવાની માગણી કરે છે. સલ-
 માદી સમાજશાહ ને સતી અંગાવતી તે પણ કબુલ કરે છે. ને બા-

જાકના મરતકને આનંદથી આડમ્બીયામાં ખાંડી, સંધીને પાછું પત્તિ-
યાજીને જમવા આપે છે. તે વેળા વાંઝીયાની બીજા લેતો નથી એકું
ખાહાનું કાદાડી પત્તિયાજી તેનો પણ મંદાર કરે છે. સારે ચંગા-
વતી પોતાના ઉદરમાં છ માસનો ગર્ભ છે તે જતાવી વંઝા દોષ
મટાડવાને છરી લઈ પોતાનું ઉદર ચીરવા તત્પર થાય છે. જે વખત
એકદમ પત્તિયાજી આવેલા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન પોતે ચતુરભૂજ દર્શન
આપે છે. તે ગર્ભ પામેલા ચેલેવાને સજીવન કરી તે જાળકને તથા
તેના માતાપીતાને વૈમાનમાં બેસાડી પોતાના અક્ષય ધામમાં તેથી
જન્ય છે. આખરે સત્યભક્તિનો જય ને પાપનો ક્ષય થાય છે.

સમાપ્ત.

પાત્રોના નામ.

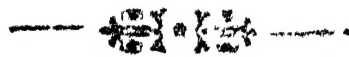
(પુરુષ વર્ગ.)

મુન્નધાર	નાટકનો નાયક.
શ્રીકૃષ્ણ	અક્ષયપતિ ભગવાન.
નારદજી	બ્રહ્માના પુત્ર.
હંદ્ર	સ્વર્ગનો રાજા.
શંકર	કૈલાસપતિ ભોળાશંભુ.
સગાળશાહ શેઠ	ખીલખા નગરનો એક વણીક અહરથ.
ચેલેચો	સગાળશાહશેઠનો પુત્ર.
તાપીદાસ લાલદાસ ગુલાબદાસ કસ્તુરીચો	}સગાળશાહ શેઠના મુનીમો.
બાતીલાલ કાતીલાલ	}સગાળશાહ શેઠના ન્હાતીલા દેશી વાણીયા.
સોભાગચંદ	તાપીદાસનો મુત્ર
બોડીચો બાપરો રૂડિચો ધડિચો	}ચાર ચોરો.
ભૂપતસિંહ	ખીલખા નગરનો રાજા.
વીશાખમતી	ભૂપતસિંહનો પ્રધાન
મારજીત	ભૂપતસિંહનો સૈન્યાધિપતિ.
વારમહમદ	એક લુચ્ચો ચોડીયાતોનો સરદાર
પતિપોસાહુ	શ્રીકૃષ્ણભગવાન પોતે

(૯)
(સ્ત્રી વર્ગ.)

નદી.....	ચુત્રધારની સ્ત્રી
ચંગાવતી.....	સંગાજશાહશેઠની સ્ત્રી
ચુલક્ષણા.....	તાપીદાસની સ્ત્રી
મણી.....	તાપીદાસની પુત્રા.
મુંદરજન.....	ખાંડખા નગરની વારાંખતા.

સારખાદ—દાસ, દાસીઓ, દેવતાઓ, કંચનાઓ, જીરીદાર,
સપાઇઓ, વિજેરે, વિજેરે, વિજેરે.

શ્રીગણેસાયનમઃ ॥ ૐ ॥ શ્રીગણેસાયનમઃ

॥ તત્સત્ પરમાત્મને નમઃ

શેઠ સગાળશાહ નાટકનાં

ગાયનો.

સુવંદાર—

૧

ગંગા પદ પ્રભુતારે પ્યાર સુખકાર સાર,
આપો મમ સેવા તમ હરી પરહરી પાપ;
પાશુ જોદાર વિભુ ભવતાર. મંગળ.
નારદ બ્રહ્મા શીવ જપે જાપ,
જેવા જાપ તમે આપ કાપો પાપ;
પ્રસન્ન પ્રસન્ન થાઓ મોરાર. મંગળ.

નારદ—

૨

બ્રહ્માનો મુત હું છું નારદજી નામ લગવું સાગાસાચી એ માઈ કામ,
સ્વર્ગે મૃત્યુ ને પાતાળે તમામ નારદ કળા કરે જૈ કામેકામ.
સાચી જુડી વાત માંહે ફગાડ સુતેલો સાપ કુંક ભારી જગાડ,
કુસંપ કરાવું સંપવાળા છે જ્યાં લાકડા લગવું એક બીજને લાં.
આખા દીવસમાં જો કેયે ન ફાવું બટકો નાંખીને ચાર શ્વાનને લગવું.
વિના કંકાસદીન કોરો જો જ્ય તો આ નારદજીને અપવાસ થાવ.

દેવસહ્યા—

૩

છે પ્રભુપદ બહુ સુખકારી, જાણે ભક્ત જન બલિહારી. છે.
મોર મુગટ પીતામ્બર ધારી, ચતુર્ભુજ પર તન મનવારી;
દીસે છત્રી સ્થાગ, જાણે પુર્ણકામ દીપે બહુ નામ,
અક્ષય આ ધામ, આદા વાહવાહ, જય જય જય મોરલીધારી. છે.
અશક્ત્યુ કરણુ દસા મુણુ સાગર નટવર કુંબજિહારી,
પાતિત પાવન અધમ જોધારણુ આદળ કળા અતિન્યારી. છે.

કુખજી—

૪

હવે જાવું તે હાર લેવા કસોટી સગાળશાને હાર,
 સાધુરૂપે પતિયો થાઉં રક્ત પર માંહે ખૂન બીજાઉં;
 બની દુર્ગંધીદાર. લેવા.
 માંખો અગણિત બમણે અંગ, પ્રદ્ધ રૂપ ને વાગન ઢંગ;
 હમુ જમને આપાર લેવા.
 તાંન તેનો હાર જમને મરાવું, કસાઈ કર્મ સ્વહસ્તે કરાવું;
 સાથ રખાવી નાર. લેવા.
 પાછો ન પડું પીડવામાં લગાર, ટકશે તો એકદમ આપીશ ઓહાર;
 બસ થાવું તૈયાર. લેવા.

તાપીદાસ—

૫

જેહ સંતને સ્વંતાપે પાપીજન તેનેરે જમરા નદિરે છોડેરે.
 અવધ આવી કે ઝાલીજશે ધર્માસનેજી
 લેશે પળપળના ત્યાં હીસાળ મુર્ખ માનરે જેહ.
 પુન્યને પાપનો ત્યાં થાશે સરવાળોજી
 લેશે જમે ઉધારની તપાસ ઓહવાનરે, જેહ,
 રાયને રંકનો છે એકજ આરોજી,
 દુટયા રાજ રાવણના ગુમાન ત્યાંની ધાનરે. જેહ,

ઠાતીલાલ-ઘાતીલાલ—

૬

આજ કાલ છુચ્યાઓને છે દીવાળી,
 જીવો દોરંગી દુનીયા નીહાળીરે; આજ.
 ધર્મી હોય તે લુખે મરે પીરસાએ પાપીઓની યાળી,
 કસાઈને ઘેર કુશળ રહેને બડો પીડાય ખાટ ઠાળીરે; આ.
 સેલડીના સાંઠાને સૌ કોઈ જાલે, ન છેડે જો હોય નામ કાળી;
 વાધવું માંસ કોઈ બહે નહિં ને મુકે અળ કંઠ પાળીરે.આ.

એલેયો—

૭

શા પર દરે છે દુલ્હો દુલ્હોરે, ઓ જાનળી જીવડારે; શાપર.
 મિથ્યા માયામાં મોહી શું તું મલ્લાયે અલ્યા,

હરી વાટ છોડી ભવમાં બુદ્ધ્યોરે. જંભ.
 જવું છે વસમી વાટે બાથું કરી લે સાથે,
 અવસર જાએ આ અમુદ્યોરે. જંભ.
 માયા વીસારી તેં તો મહા સુખ પામ્યા બાધરે,
 જક્ષિ તું જક્ષમા રહેશે બુદ્ધ્યોરે. જંભ.

શગાળશાહ-ચંગાવતી-ચેલૈયો- ૮

જય સતો પધારી ને કીધા પાવન,
 બાવ્યા છો હમારે મન પ્યારા હરી જન; જય.
 પાપ પરીતાપ, કાપનાર છો હમારા,
 દાસના જ દાસ હમે હૈએ તમારા;
 સદ્બોધ દર્શને કલ્યાણ કરનારા,
 જન્મ મરણના જ કષ્ટ હરનારા,
 ચૈએ કૃતાર્થ હમે કરાવી બોજન. જય.

તાર્પીદાશ—

૯

એક દીન એકલું જવું છે જીવ જપી લે હરી,
 જપી લે હરીરે અતિ જવું છે ગરીરે; એક.
 ધન ને ધામ તારા કામ ન આવે જ,
 આવ્યો ઠાલી મુઠે તું ઠાલી જાશે બરીરે. અતિ.
 જાણાપણ ગયું ત્હારે રમત ગમ્મતમાં જ,
 બુદ્ધ્યો જોજનીયે જીવતી શું રંગ રસ કરીરે. અતિ.
 પવનથી પુતળાં સૌ હાલે આલે છે જ,
 પડશે પળમાં એ પવન જો ગયો નીસરીરે. અતિ.

ખેડીયો-ખાપરો—

૧૦

આલો ચુપડાગી રે ત્યાંહી, ચોરી કરવા નગર માંહી,
 હકન હારા જીવો બાધ, ખાતરીયાં હ્યો કમર માંહી.
 સગાળક્ષા શેઠને ધામ, હયું છે ચોરીનું કામ;
 જાડું છે આજની જામ, લેવા દાગીના ને દામ.
 હરીશું ખુબ ધન માલ, કરીશું જહુ મછી તાલ;
 ફરીશું જન્મી હજી બાલ, લીયો ખંજર કરે સદાલ. આલો.

સમાજશા-ચંગાવતી-એલેયો—૧૧

હરી પદ મહોડું સતો, પ્રભુ પદ મહોડુંરે;
 જગનું આ જાળુછે છે ખોડું ખોડું બાઘરેદો. હરી.
 માયીક સુખ સર્વે, બરતીના ઝોડુંરે;
 પળે પળે ચળે એતો, છોડું છોડું બાઘરેદો. હરી.
 સ્વમાનું રાજ જોઇ, બરતો તું ડોડુંરે;
 ખાલશે જમરા તારી, કોડું કોડું બાઘરેદો. હરી.
 વાગી છે રામ બાણુની, જેને ચોડુંરે;
 સમજ્યા તે અવર પુણી, જોડું જોડું બાઘરેદો. હરી

એલેયો—

૧૨

વાહ અજળ મદી,
 અજળ મદી તારો પળ છે અદીરે. વાદ.
 હાડ સ્થંભ રકત, વારી, મીટીયા મદી બનાવી.
 હાલે ચાલે ખોલે કીયા, કડીઆએ કર એ લગારીરે. વાદ.
 સુંદીર રચના ધાર ધડી, રૂટે રંગે રંગારી;
 બરે સુંગધી થૈ દુર્ગધી નીડળે એ એઅજ આવીરે. વાદ.

લાલિદાસ—

૧૩

વાહવાજી વાહવાજી ચૈરાજી ચૈરાજી ! ચરખી કિતાઈજ તેની ચગ્ગર
 બસ માઈ એનુ ધર ધર, મસ કહોડું દ્રવ્ય ફર ફર;
 માન ગુમાની માન ગુમાની—તાપીઆ પાપીઆ,
 તોડું તાહાઈ તોડું તાહાઈ, હાઈ નહીંજ કંપાવું થર થર. વાહવાજી.

હરખારીઓ—

૧૪

જય સુંદર નરવરનો સૌ કાર કરો કીરતાર કરો કીરતાર,
 વિધ્નો વીઘ્નરી ગીરિધારી સુખ દે સદા બંસી ધાસે;
 સત સંગત દ્યો પત પંગત દ્યો વાહવા રંગીલી રંગત દ્યો.
 ખુબ ધીર કૃતી ખુબ વીરમતી મંબીર ગતી દ્યો હર હર હર.
 જય કર બસ હર સત્વર નરવર ખારી ખારી કૃપા વારી
 હર હર હર જય.

પુરજનો—

૧૫

કેમ કરીને પુરમાં રહીએ એ જાપણ ચાલ્યો ચોરીનો જુલમ,
આ દુઃખ તો ક્યાં સુધી સહીએ એ જાપણ. ચાલ્યો.

મારવાડી—રાટ પડે કે લાઈ જાટડીયા ગઈયા આવે રોજડે,
બેઠીરા જાપ મોંઘા ઘરમે છુરીયા;

જોયા ચઢાવીયા ધમ..... કેમ કરીને.

મુસલમાન—અહા સલામત રખે આપકું મેરી ખરાબી હોગઢરે.

બ્રાહ્મણ—તખ્ખોદ ગયું આ નીલેય શંકરનું કીધો ખાલી ખમ...
કેમ કરીને.

ભરવાડ— હું કીને હું રહેતા હોને જોડગ મારા ચોરાયારે.

દક્ષણી— કાય સાંઘું મી જાળા તુનાલા ઘેતવા માઝા દમ કેમ કરીને.

ધાંચી— બાંધ્યો મને બાણીતી હાયે ચોર્યા મારા તજરે.

હજમ— તોખરી મારી આજે ચોરાંણી તીનું કનું ચમ કેમ કરીને..

દરજી— ચોરને ધાકે ખેરી આખીરાત અંગરખું હું સીનુંરે.

હુંભાર— ગયું ગયેલું જુમા ટપણા ખાઈ ગેઠો હું ગમ. કેમ કરીને.

મુથાર— વાંદલો વીંચણું રહે હથેલી ગયા મારા ગમ રાતેરે.

કહીયારો— ગયા કહોવાડા કરવત મારા જાંખી રહ્યા ટમટમ. કેમ કરીને.

સર્વસલા—

૧૬

વંદીએ શ્રીકૃષ્ણજી ચરણ તમારા,

પાપ માફ કોટીક કરજો હમારા.

વંદી૦

આપ તો દયાળુ છો ગરીબ નીવાજરે,

તારજો આ ભવથી શ્રીજી ગહારાજ.

ટેબલો.

(૧૪)

અંક ૨ જો.

યારમહામદ—

૧૭

વાહ વાહરે મારી સરદારી, તારો છું આભારી આપે તું ધન
માલ-માલ.

છે તારી ખુબી બહુ સારી તુંને વારી વારી કાષો તે બહુ
નીહાલ-નીહાલ.

સાચા જુઠાનો બાપ, થાવું હું આપો આપ ગણુ ન પુન્ય પાપ
વાહ-વાહ.

દમ કોઈને દમ કોઈને મારી ગરદન ખુબ કઢાવું ધન ખનખન,
કરીને રોડ સૌને સતાવું રંગીલો, છપીલો ધાતીલો કાતીલો
બની સરદાર.

સુંદરજન—

૧૮

ચાલો ચાલો સહેલાણી સાવરીયા, સાવરીયારે પાતળીયા; ચાલો.
યારમહામદ—હાલો રંગીલી જન હાલો છપીલી જન,

તન મન ખુરખાન, તન મન ખુરખાન;

સુંદરજન—ચલીયેજ ચલીયેજ પ્યારે સરદાર. રંગે રમાડું જામ, ચલો.

યારમહામદ—સારે તો છું શુભામ;

સુંદરજન—પોહોચાડું મન કામ,

યારમહામદ—ચાંદે વાંદે દીવારામ.

ચલીયેજ

ચલેયો—

૧૯

હરી ભજન વીના પશુ તુલ્ય સૌ જનને જગમાં ભણો,

પુનર્થી પરો પ્રગટ્યો તે તો જનુની કુખે પહોણો;

શું મલકે માયામાં રહીને, તારે જવાબ દેવો છે જમને;

ભશે ક્યાં પાપી તું વહીને.

હરી.

વહિં અંત સમે કોઈ રહે પાસે, જમરા આવી ઝાલી ભણે.

પાછળ પાપી તું પરતાશે.

હરી.

જે ભજન હુનપર નહી ચડીયા તે પોકા મેલીને રડીયા.

વળી નહકુંડમાં જઈ પડીયા.

હરી.

તાપીદાસ-સુલક્ષણા— ૨૦

ચોભાગમણી—ઓ હંસા મુખે બોલ બજને હરી હરીરે.

અંતરનો પડદો બોલ, મમતા પરી કરીરે. ઓહંસાં

શુરા હોય તે રણ ચઢે, બાધ નહિ કાયરનું કામ;

કાળ શત્રુથી કમ્મર બાંધી, કરવો છે સંગ્રામ. બજને૦

હરમાળા હથીયાર યહીને યધ્મિ તું તૈયાર;

પીંજરમાંથી હડી જવું છે, ગાલીકને દરબાર. બજને૦

પય પાણી પ્યાલો ભર્યો છે, લખ આવે લખ ભય;

કામા ટમ ટમ જોઈ રહેને, હંસા પય પીગય. બજને૦

દરબારીઓ—

૨૧

આજે છે આનંદ ઝંધ રંગ,

હર્ય અતિ વ્યાપીઓ છે અંગ;

જોઈ ભુપતુંજ રૂપ, આવે ઉછરંગ. છે૦

નેક ન્યાય છો પ્રભુ સદાય.

હય નીચ એક તોલ ગણાય;

સત્ય બોલ સત્ય કોલ, સત્ય ચિત્ત સંગ છે૦

કેદીઓ—

૨૨

હાથમાં હાથ કડીયું પહેરવી પડી હાથ દગારા ફૂંટીયા.

હાથના કરેલાં હેત્રે વાગીયા,

પાપ પેલા જન્મનાજ જાગીયા;

કાઢ્યો આ કાળા ઘોળામાં સાર,

જુતીયા ગાર, પગે જંજીર જડીયું. પહેર૦

પામ્યા આ લાભ કુડા કાજનો,

છે એ હેવાલ દગા બાજનો;

પત્ત જોઈને તાખીયા બંધન મહાંય,

બધાંની હાથ આખરે આવી અડીયું. પહેર૦

ટેખતો.

(૧૬)

અંક ત્રીજો.

તાપીદાસ-કસ્તુરીયા- ૨૩

પતો ન ઘાગ્યો લગાર, સાધુઓનો, પતો.
જંગલે જંગલ શુદ્ધ ગીરિમાં શેષી વળ્યા સૌદાર. સાધુ.
આઠ દીવસથી સંતો, ન જડીયા માટે થયા છી, લાચાર. સાધુ.
શેઠ શેઠાણી સુત ચેલેયો કુતરા પીડીત છે અપાર. સાધુ.
શાંત જમાડયા વિના ન જમતા વેડતા કટનો બાર. સાધુ.

તાપીદાસ- ૨૪

શેઠ શેઠાણી ગેક સંતોના દાસ છે,
સુત ચેલેયો પણ તેવોજ ખારા છે. શેઠ.
વિદુર જેવા હ્યો જાણી મુખે શું વદુ વખાણી,
સાધુ સેવા સુખ દદાજી ગાને છે તે ત્રણે પ્રાણી,
અહાનીશ અતરમાં બક્તિનો વાસ છે. શેઠ.
કરશે સેવા ચાકરી આપતણી બહુપેર,
માટે પધારે બાપજી અગર આણી મહેર. શેઠ.

શાગાળશાહ- ૨૫

આહાહા આનંદથી હો વચન ભાગ્ય ધન,
માર આજ થયું અતી ખુશી તન મન. આહાહા.
શેવામાં રહીશું આરાધન થઇ લીન,
દીન રેન, મન મેહન. થયું.
ટાળી આફત પુર્વ દત્ત કૃપ્યુ આજ વાહવાવા,
આ હા હા હા હા હા હ્યો વચન હ્યો વચન પધારો પ્રભુજી.
આહાહા.

અંજારતી- ૨૬

ખારા પ્રાણ થકીરે, બહાલા નોગી તમને બાણું,
જીવન તમ થકીરે, નમજો ખરચે અમને નાણું;
જેમ અધિગન લોચન પામે, તેવો તમ આધારરે,
પરમ સંત અમ પ્રાણ તમથી, રહ્યા ટકીરે. બહાલા.
જેમ શીખથી તપની ધરણી, પામે વરદા પાનરે;
તેમ શીતળ સુખ આપ ચિતમાં, રહ્યા ચકીરે. બહાલા.

ચેલેયો- ૨૭

સગાં સહોદર સંત પુરુષો મનમાં મદારે છે;

ન્યાત જાત સત સંમીઝો, મમ વૃત્તી ધારે છે. સગાં.
કન્યા કરશું, મુજને એ નહીં દાવે,
અંત સમયે કાષ્ટ કાંઈ નહીં આવે;
મિથ્યા એ સર્વે પ્રભુને દવારે છે. સગાં.

સગાળશાહ-ચંગાવતી- ૨૮

ચેલેયો-હાલો મમ હૈયાના પ્રાણ, વાહવા હુઝા આજે સોનાના બાણ. વાહવા.

હૃદય વચી પ્રતિમા આપની યોગી મુજને. હાલો.

જાતન કરીશું હૈયે કરીશું, કરી સાધુની સેવ;

પ્રેમે પ્રસાદ મન માન્યા, જમાડી પ્રસન્ન કરીશું દેવ;

પછી પહોઢાડી પલગે પ્રભુને, પગચાળી કરીશું.

આશીર્વાદ લઈને ચક્રશું કૃતાર્થ નહિ જગયા કરીશું,

કરીને સંત સેવા આ બવતર શું. હૃદય વચી.

૨૯

શામેયુ—લાલ હાલો લાલા વાળે લીંમડે.

ભાઈ લીંમડાના લીલાં પીળાં પાંદ છે,

ત્યાં લાલા બગતનું ધામ છે રે. લાલ.

લાલ આવો તો વહેલો આવજો,

ઓહ્યા ત્રીકમ હોગાળાને લાવજો. લાલ.

લીંમડે જશું તો માવાને મળ્યું આગાપણને જેલીરે.

મારો સાથી વેળાનો છેલીરે. લાલ.

નાચતા ને કુદતાં હરીશુભાતા હાલો હરીજન હાલો.

ત્રીકમ વિના મારા તનડા તળસે, મિયા લાલાનો વહા-
લો રે, લાલ.

શામેયુ—

૩૦

આજે હુઝા સોનાના નન યોગી આવ્યારે,

જ્યમ ભાગ્ય અયું ધન્ય ધન્ય ભૂધર આવ્યારે;

ભાઈ કુલે વખાવો સંત.

યોગી.

છે ધણ રૂપ એ મહંત

ભૂધર.

અંતરના દુઃખડા છાડો.

યોગી.

પ્રીતિ પકવાન જમાડો.

ભૂધર...આજે.

શાગાળશાહ—

૩૧

વિપત્તિ આ, બારીરે સુઝે નહિં બારીરે—(૨)

મનુષ્યનું માંસ ક્યાંથી લાવુંરે. ૨૬.

કોને જમ કહું કે બાધ તું મરશેરે, બાધ તું મરશેરે.

વદતા આ શબ્દ શરમાવુંરે. વિપત્તિ૦

નવે નીક નાણે મળે વેચાતી નીરધાર,

મનુષ્ય માંસ મળતું નથી ચોટા હાટ બજાર;

પળે કેમ ટેકજ બારીરે, દુઃખ આ ટામ મોરારીરે. સુઝે૦

શાગાળશાહ—

૩૨

સંતરાજ કશ્ચારે કીજે વાર કવચિત સખુરી લીજે,

મમ પુત્રને તેડી લાવું છું, ઝટ કાપીને રંધાવુંછું;

બેળા એટલી ધીરજ પારે, કરી અપરાધ ક્ષમા હમારે.

દયા ક્ષમાના દુગ છો હું દેવાધી દેવ,

રહેન ધરો હું ઉપરે, જાવુંછું તતક્ષેવ.

કૃષ્ણ—આલ ત્યારે ઝટ આલ ત્યારે ઝટ લવરી બારી અંડ,

લાવ તારો તન, લાવ તારો તન. રાંધીને મને જમાડ;

મન મ્હાઈ ત્યારે ખુશ રીઝે.

વાર.

વિદ્યાર્થીઓ—

૩૩

વિશ્વ પતિરે વંદુ ચરણ તમારા.

૨૬.

પાપ નીવારી, ભવથી દ્યો તારી;

રંક જાણી જગધારા.

વિશ્વ૦

શુદ્ધ મતિ દ્યો શુદ્ધ ગતિ દ્યો,

ભાગ્ય વંત કરો પ્યારા.

વિશ્વ૦

વશ્નિકપુત્ર—

૩૪

મરેરે. તું બાપો થાતો તારી માના ધણી,

હાડ ભાંગીયા ચામ ચુંદીયા ગાળો ભાંડી ધણી. મરેરે૦

નિશાળે ન આવ્યો તેમાં પ્રાદુ ગારી ચાર,

ગડદા ગાંધોમાં દીધા, ને કાઢ્યો ધરની બહાર. મરેરે૦

જો ભણવા ન આવત તો દેતે ન બાપા કાચ;

હાડીયા તુંને તણે બાપા જમણા કાલી જમણ. મરેરે૦

ચેલેયો—

૩૫

જેઠ જનક વચન લોપે, ધીક ધીક તે તનને;
 રંગ કોને રંગ કોને પળનારા ધન્ય છે. જેઠ જનક
 ટમ મગ પગ ટકતો નહિ, ખાતો નહિ કર આપ;
 તે વેળા બરદાશના, કરન્સરાં મઠ બાપ.
 બાર ઝીલ્યો બાર ઝીલ્યો, નવ માસ ઉદરે;
 ઠટ ઝોપી પાળીપોળીને મ્હોટ. ૭ કરે.
 પાડ તેનો બુઝનાર, લુબુ હરામ, લુબુ હરામ;
 પાક કુંભીમાં જશે. જેઠ જનક.

ચેલેયો—

૩૬

કોડે મને કાપો પીનાજી આજ;
 પ્રીતેથી જમાડો પ્યારા યોગીરાજ. કોડે મને.
 જેમ આમ્રદ્રવ્ય સુધારીએ હવે;
 તેમ કરો બહાના શીરતાજ.
 પાછા ન પડો મારા શુરા પીનાજી;
 પ્રસન્ન થઈ કરો આનંદ કાજ. કોડે.
 માલીક છો આ દેહના આપ સ્વતંત્ર કુલ;
 લિપયોગ કરો મન ચલાય તે છે મારે કમુલ.
 ધન્ય દિવસ આવો ફરી ન આવે,
 કરો છરી લઈ મુજ પર ધા;
 અમુલ્ય ટાણું બાપુ વહી જાય છે,
 મોકલો મને પ્રભુ ધામમાં. કોડે.

ચેલેયો—

૩૭

ગુરજ મારા મીત્રો પ્યારા, માગું છું આપ રજાય;

મુર-વિદ્યાર્થીઓ—

કાટે છે હૈયા બહાના ચેલેયા, કરતા તુંજને વીદાય.

ચેલેયો—

શોચ ન કરશો મિત્રો મારા, આનંદ સમય લગાર;

સંત સેવામાં અર્પણ થાતા, પામીશ હું આદાર.

રેહો બહાના ગુરજ વધતે રાજ; આપો મને આગામ. ગુરજ.

વિધાર્થિઓ—

શાળી.

ખોટ હમોને તાહેરી, બાધ પુરાશે નહિં લેશ;
 જોઈએ-પ્રભુ ધામમાં આપણે, રહીશું સાથ હમેશ.
 વિધાર્થિઓ—

શુદ્ધ શિખામણ કોણજ હમને, પ્યારા તુંજ વીણ દેસે;
 જોઈએ-ઓહો એમાં શું ચિંતા કરો છો, ગુરજ તમને કહેસે.
 વિધાર્થિઓ—

એમ ન થાએ, માયા મુકાએ;
 જોઈએ-નિથ્યા છે માયા જુડી છે કાયા.
 સંપીને રહેજો, પ્રણામ લેજો;
 પડું છું સૌને પાપ

ગુરજ.

જોઈએ—

૩૮

સત્ય સંગતમાં તામ નોધાવો, ભક્ત પંગતમાં બાપુ ગણાવોરે. સ.
 વિદુર વિભાવણુ ક્રુવને ઓદ્ધવજ;
 અંબરીષ પ્રહલાદ સમ થાવો રે. સભ.
 સેજ પલંગે સૌ ચઢે, ચઢે અટારી મહેલ;
 ભક્તિ ખાંડા ધાર પર, ચઢવું છે મુશ્કેલ.
 ચોટું વાગી તે ચઢયા, પડ્યા પાપીયા હેઠ;
 ગીરતું સાટું જે કરે, તે પહેાંચે પ્રભુ પદ ઢેઠ.
 યે શુરવીર પીતા પાછા ન પડી જાવો;
 એ સંતને રીઝાવો, મુને કાપો આવો. સભ.

જોઈએ—

૩૯

બાપુ શી ધરો છો માયા (૨)
 આ તો ગંદી કાચી કાયા.
 મળ-મુત્રે ભરી, એમાં શું જોઈ' શો માયા.
 તમે ઘેને આવા ગણા. બાપુ.
 જેમ પાણીનો પરપેટો, છે જેવો હુણીનો જોય;
 તેવો ખેલ એનો જોય.
 જે કાચ્ય એના પાયા, છે જુદા એના પાયા. તમે.

હાડ આમનું પુતળું, અંદર મીઠી મેલ,
 દોરી સાંચા ડગમગે, ત્યાં સુધીનો ખેલ.
 હું જેવા તો પુત્ર થાશે, પણ આ અમુલ્ય ટાણું જશે;
 પાછળ પસ્તાવો થાશે.
 તન્ને માયીક પ્રેમની છાંયા. તમે.

ચેલેયો—

૪૦

આવી કમળા પતિ આ અંત, સમય ચરણે લેજો;
 નીવારી પાપ જગત બાપ, મુજને મોક્ષ દેજો.
 ઓધાર્યા અનેક જીવને, પતિત પાવન કીધા;
 રૂપી વૃંદથી રીસાઈને, ખોર સવરીના લીધા. આવી.
 સગા સહોદર મીત્ર મંડળ, સૈનો જુઠો સાથ;
 બેલી અંત વખતનો, તું છે દીનાનાથ.
 નથી જગ આશ, તુંમાં ખાસ માફ ચિત્ત છે જો;
 સુંદર શ્યામ પુણું કામ, આવી ચરણે લેજો. અંત.

અગાળશાહ-ચંગાવતી— ૪૧

વીરા મારા જન્મી જગતમાં તેં,
 શુંરે સુખ ભાળ્યું ખેટા.
 અવતરી મારે પેટે જીવતર ખાળ્યું ભાઈ;
 આવ્યો તેવો જવાનો બહાલારે. ભાઈરે ચેલેયા.
 વીરા મારા થઈને કસાઈ હમે.
 કાપીએ છછએ તુંને;
 છરી તુંજ કંઠે દેતાં છુટે કંપ લેએ મુંને,
 સત્યને કાળ કાપું બહાલારે...ભાઈરે ચેલેયા.
 સત્યે હાર્યા નાર અને પાંડવ વન ધાયા,
 નેઈ સત્યમાં સાર, તજી ધ્રુવજીએ માયા;
 સત્યે પળવા માટ મોડેજો, અંગ વહેરાવ્યું;
 પ્રહલાદ અંબરીષ સત્યથી થયા ચીરાયુ.
 તેમ સત્યને શરણે, બહાલા તુંજને કાપીએ;
 ભક્ત છાપ પરખાવવા, રાંધી સંતને આપીએ.

જૈન-- નવીન જમાનો આજ ચડેછે, અગળ આંખ મહાને;

ભુખે મરે ધર્મીઓને, પાખંડો પુનઝે. નવીન.

સંત નામ ધારીને આગ્યો, અનિત થઈ યોગી;

કામ કરે ચંડાળ તણા થઈ, આગકનો ભોગી. નવીન.

ધર્મ નીમિત્તે હત્યા કીધી, કેવી એ ભક્તિ;

જગજ્ઞા હંસ બની પચાપીના તેવી છે શુદ્ધિ. નવી.

કરે આગીયા રવી નામથી ઝગ મગ પલકાઈ;

ભસે કૂતરાં સિંહ નાદથી મીથ્યા મલકાઈ. નવી

- નૃપતિ અનુચર કાળ કરે ને, શુદ્ધામ નૃપ થાએ;

સતી નાર ભુખે ટળવળે, કુલટા પેંડા ખાએ. નવી.

શ્રગાળશાહ—ચંગારતી— ૪૩

આનંદ ફૂલ પ્રેમે કરીએ,

દુઃખ મનથી સૌ પરહરીયેરે. આનંદ.

ધન્ય દીવસ આજ દીન દીવાળી;

નૃત્ય રંગમાં રરીયેરે. આનંદ.

સંત સેવા લાભ અમુલ્ય મળીયો,

મોક્ષ પદાર્થ હરીયેરે. આનંદ.

બાગ્ય વૃંત કીધા આજ હરીએ,

સુંદર ગીત ઉચરીએરે. આનંદ.

શ્રગાળશાહ—ચંગારતી—ચલેયો. ૪૪

હે દયા નિધાન કૃપાવાન કદ્રદાન,

આપો મોક્ષ પદ સ્થાન સ્યામ વાન અકળસાન;

કહાંત કૃષ્ણ ભગવાન કૃષ્ણ ભગવાંત. હે.

અક્ષય જે ધામ આપ, ત્યાં હમોને રાખો બાપ;

ત્રીવીધિના તાપ કાપ. કૃષ્ણ.

જય જય ચતુર જીવ, હો હમારા પરમપુજ;

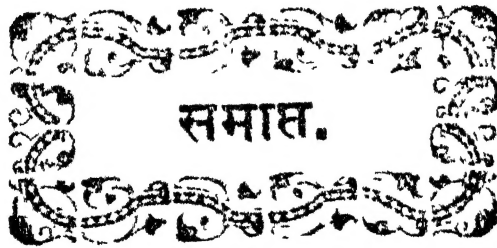
અંતર એક રટણું ટુંજ. કૃષ્ણ.

શ્રી પાત્રો —

૪૫

છે સત્ય સત્ય સાચું જગમાં,
એસાડે લેઈને પ્રભુ પદમાં;
હું અચળ સુખ ભક્તિ મદમાં,
ભાગજનોએ ધન્ય ધન્ય ધન્ય.
નહીં પાપ જુઠું અંતર ચાહાશે,
જગરા તેને ગાત્રી જાશે;
પી નકે કુટમાં પસ્તાશે,
જેવ કરી ખુશ મન મન મન.

શ્રી શ્રી શ્રી

શ્રી કલ્યાણુમરતુ.

જાહેર ખબર.

નિચે દર્શાવેલી કિંમતથી નાટકના ગાયનોની ચોપડીઓ ને
અદસ્તીને જોઈતી હશે તેને રોકડી કિંમતે “શ્રી સુંદરવિલાસ”
નાટક કંપનીમાંથી મળશે.

પવિત્ર લક્ષ્મિ નાટકના ગાયનો	૦-૨-૦
સુભાષંકાવલી નાટકના ગાયનો	૦-૨-૦
મદનચંદ્રિકા નાટકના ગાયનો	૦-૨-૦
હંસાકુમારી નાટકના ગાયનો	૦-૨-૦
અભયસિંહ નાટકના ગાયનો	૦-૨-૦
પુષ્પસિંહ નાટકના ગાયનો	૦-૨-
નરસિંહ મહેતા નાટકના ગાયનો.	૦-૨-૦
શ્રી સમાજશાહ નાટકના ગાયનો.	૦-૨-૦

ઉપર બતાવેલા તમામ પુસ્તકો કંપનીના મુકામ ન્યાં હશે
ત્યાંથી મળશે.—

અંતરંગી.

રણછોડલાલ ભાઈચંદ આમલીવાળા
મુરત નિવાસી.

